

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Т.Элерс табысқа жету мотивациясы әдістемесі

ЖАРИЯЛАНДЫ
08.12.2022СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/127704/>

Т.Элерс табысқа жету мотивациясы әдістемесі

Т.Элерстің табысқа жету мотивациясын диагностикалау әдістемесі сіздің табысқа жету мүмкіндігіңізді есептейді. Жетістік мотивациясын зерттеуді ХХ ғасырдың ортасында Д.С.Маклелланд бастады, ол белгілі тақырыптық апперцепция тестін (ТАТ) пайдалана отырып, жетістік мотивациясының көрінісіндегі сапалы жеке айырмашылықтарды тіркей алды. Жетістікке жету және сәтсіздікке жол бермеу үшін есептерді шешудің негізгі мінез-құлық алгоритмдері үш-он үш жаста қалыптасады.

Табысқа жету мотивациясын анықтау үшін тұлғаны диагностикалау кезінде, Элерс келесі позицияларды көрсеткен: табысқа мотивациясы басым адам тәуекелдің орташа немесе төмен деңгейін қалайды. Ол жоғары тәуекелден аулақ болуға бейім болып келеді. Табысқа жету үшін күшті мотивациямен, табысқа деген үміттер табысқа деген әлсіз мотивациядан гөрі қарапайым болады, дегенмен мұндай адамдар табысқа жету үшін көп жұмыс істейді, табысқа ұмтылады. (Элерс тестінің сипаттамасы – жалғасы) Дж.Аткинсон, Х.Хекхаузен және т.б. еңбектер белсенділік белсенділігі мен жетістік мотивациясының өзара тәуелділігінің сипатын шешуші түрде анықтайтын кем дегенде үш іргелі мотивациялық вектор бар екенін көрсетті: бұл туралы жеке субъективті идеялар, жеке тұлғаның алдында тұрған тапсырманың сәттілігі мен күрделілігінің ықтималдығы; осы тапсырманың субъектісі үшін маңыздылық дәрежесі және осыған байланысты өзін-өзі бағалауды сақтауға және арттыруға деген ұмтылыстың күші; берілген жеке тұлғаның сәттілік пен сәтсіздікке жауапкершілікті өзіне, басқа адамдарға және жағдайларға адекватты түрде жатқызуға бейімділігі.

Мақсаты: Т.Элерстің табысқа жету мотивациясын диагностикалау әдістемесі арқылы тұлғаның табысқа жету мүмкіндігін есептеу.

Нұсқаулық:

Сізге 41 сұрақ қойылады, олардың әрқайсысына «иә» немесе «жоқ» деп жауап бересіз.

Сұрақтар:

- 1) Егер екі нұсқаның арасында таңдау болса, оны кейінге қалдырғаннан гөрі тезірек жасаған дұрыс.
- 2) Тапсырманы 100% орындай алмайтынымды байқасам, мен тез ашуланамын.
- 3) Жұмыс істеп жүргенімде бәрін қатарға қоятын сияқтымын.
- 4) Проблемалық жағдай туындаса, мен көбіне соңғылардың бірі болып шешім қабылдаймын.
- 5) Екі күн қатарынан шаруам болмаса, тыныштық жоғалады.
- 6) Кейбір күндері үлгерімім орташадан төмен.
- 7) Мен басқаларға қарағанда өзіме көбірек талап қоямын.
- 8) Мен басқаларға қарағанда мейірімдімін.
- 9) Егер мен қиын тапсырмадан бас тартсам, кейінірек өзімді қатты айыптаймын, өйткені мен бұл тапсырманы орындайтынымды білемін.
- 10) Жұмыс барысында маған демалу үшін шағын үзілістер қажет.
- 11) Табандылық менің басты қасиетім емес.
- 12) Жұмыстағы жетістіктерім бірдей бола бермейді.
- 13) Мен айналысатын жұмысымнан гөрі басқа жұмыс мені тартады.
- 14) Мадақтаудан гөрі кінәлау мені ынталандырады.
- 15) Әріптестер мені іскер адам деп санайтынын білемін.
- 16) Кедергілерді жеңу менің шешімдерімнің категориялық болуына ықпал етеді.
- 17) Менің амбициямды ойнау оңай.
- 18) Егер мен шабытсыз жұмыс жасасам, ол әдетте байқалады.
- 19) Мен өз жұмысымды орындауда басқалардың көмегіне сенбеймін.
- 20) Кейде мен бүгін істеуім керек нәрсені ертеңге қалдырамын.
- 21) Сіз тек өзіңізге сенуіңіз керек.
- 22) Өмірде ақшадан маңыздырақ нәрсе аз.

- 23) Маңызды тапсырма болса, мен ешқашан басқа нәрсе туралы ойламаймын.
- 24) Мен басқаларға қарағанда амбициялы емеспін.
- 25) Демалыс біткен соң, мен жақында жұмысқа оралатыныма қуаныштымын.
- 26) Егер мен жұмысқа бейім болсам, мен оны басқаларға қарағанда жақсырақ және біліктірек істеймін.
- 27) Маған қиын жұмыс істей алатын адамдармен тіл табысу оңай әрі оңай.
- 28) Жұмыс жоқ кезде өзімді жайсыз сезінемін.
- 29) Жауапты жұмысты мен басқаларға қарағанда жиі істеуім керек.
- 30) Шешім қабылдау керек болса, мен оны қолымнан келгенше жасауға тырысамын.
- 31) Кейде достарым мені жалқау деп ойлайды.
- 32) Менің табысты болуым белгілі бір дәрежеде әріптестеріме байланысты.
- 33) Көшбасшының еркіне қарсы шығу бекер.
- 34) Кейде қандай жұмыс істеу керектігін білмей қаласың.
- 35) Маған бірдеңе болмай қалса, шыдамым таусылады.
- 36) Әдетте жетістіктеріме аз көңіл бөлемін.
- 37) Басқалармен бірге жұмыс істесем, менің жұмысым басқаларға қарағанда өнімдірек болады.
- 38) Мен алған істерімнің көбін аяқтамаймын.
- 39) Жұмыстан қолы бос емес адамдарға қызғанышпен қараймын.
- 40) Билік пен лауазымға ұмтылғандарды қызғанбаймын.
- 41) Егер мен дұрыс жолда жүргеніме сенімді болсам, өз ісімді дәлелдеу үшін шектен шыққан шараларға барамын.

Сауалнама мәндерін есептеу.

2-5, 7-10, 14-17, 21, 22, 25-30, 32, 37, 41 сұрақтарға «иә» деп жауап бергені үшін 1 ұпай және келесі сұрақтарға “жоқ” — 6, 13, 18, 20, 24, 31, 36, 38 және 39.

1, 11, 12, 19, 23, 33-35 және 40 сұрақтарға жауаптар есептелмейді. Жалпы ұпайлар есептеледі.

Табысқа жету үшін мотивация әдісінің интерпретациясы

Жалпы балл неғұрлым көп болса, табысқа жету мотивациясының деңгейі де соғұрлым жоғары болады.

1-ден 10 ұпайға дейін – табысқа деген төмен мотивация;

11-ден 16 баллға дейін – мотивацияның орташа деңгейі; 17-ден 20 баллға дейін – мотивацияның орташа жоғары деңгейі;

21 баллдан жоғары – жетістікке мотивацияның тым жоғары деңгейі.

Зерттеулер көрсеткендей, табысқа бейімділігі орташа адамдар орташа тәуекелге барады. Сәтсіздіктен қорқатындар тәуекелдің аз немесе, керісінше, тым жоғары деңгейін қалайды. Адамның табысқа деген мотивациясы – мақсатқа жету қаншалықты жоғары болса, соғұрлым тәуекелге баруға дайындығы төмендейді. Сонымен қатар, табысқа деген мотивация табысқа деген үмітке де әсер етеді: табысқа деген күшті мотивациямен табысқа деген үміттер табысқа деген әлсіз мотивацияға қарағанда, әдетте қарапайым болады. Сонымен қатар, табысқа жетуге ынталы және оған үлкен үміт артқан адамдар жоғары тәуекелден аулақ болады. Тәуекелге баруға ынтасы жоғары, бірақ сәтсіздікке жол бермеуге ынтасы жоғары адамдарға қарағанда, табысқа деген ынтасы жоғары және тәуекелге баруға дайын адамдардың жазатайым оқиғаларға ұшырау ықтималдығы аз. Керісінше, адамда сәтсіздіктерді болдырмау мотивациясы жоғары болған кезде (қорғау бағдары), бұл сәттілік мотивін — мақсатқа жетуді болдырмайды. «Табысқа жету мотивациясы» тестінің нәтижесін келесі екі сынақтың нәтижелерімен бірге талдау ұсынылады: «Сәтсіздікті болдырмау мотивациясы» тесті және Шуберттің «Тәуекелге дайындығы» тесті.

Мейірханова Д.Т.

Болтаева А.М

Әл-Фараби ат. ҚазҰУ

КМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.